

● Inspiratie (voor fotografen) ●

Wessel Sijl

Kijk eens naar het werk van andere fotografen

Veel vrijetijdscamera's doen weinig met de camera tijdens slecht weer of donkere dagen. Vooral in de wintermaanden moet de camera het ontgelden, maar ook op regenachtige dagen in het voorjaar of in de zomer. Het lijkt wel alsof veel zon of helder licht een must zijn voor een geslaagde foto. Dat is jammer, en ook niet terecht. Zelfs de donkerste dagen lenen zich uitstekend voor fotografie. Al naar gelang het onderwerp dat wordt gefotografeerd, kun je je instellen op de weersomstandigheden.

Maar hoe zet je jezelf daartoe aan, als het niet je mindset is om op sombere dagen naar buiten te gaan? Een bezoek aan een intrigerende foto-expositie kan een duw in de rug zijn. Het is sowieso ideaal om een expositie of museum te bezoeken op bijvoorbeeld regenachtige dagen; zulke dagen lenen zich uitstekend daarvoor. Maar vooral kan het enorm inspirerend werken. Je ontdekt thema's en mogelijkheden waar je mogelijk vaak aan voorbij bent gegaan. Of je ziet hoe een bepaald onderwerp op een geheel andere wijze kan worden benaderd. En dan gaat de camera toch weer jeuken in de hand...

Een voorbeeld van fotografie bij regenachtig weer. Aan de foto is het (bijna) niet te zien, maar het weer was druilerig, en de bergkloof was van zichzelf al vrij donker. Dat lage licht bleek hier juist heel goed te werken voor een fraai dynamisch bereik.

Als je dan toch hebt besloten - even jezelf over die dip tillen - om naar een foto-expositie te gaan, neem dan je camera mee! Beter ermee dan erom verlegen. Want de kans is groot dat je met de opgedane inspiratie gelijk aan de slag wilt; de camera jeukt je in de handen, en de vergaarde kennis zit nog vers in het geheugen. Mijn ervaring is dat het (bijna) altijd raak is na bezoek aan een inspirerende expositie, met opbrengst van ten minste een paar geslaagde foto's. Een kwestie van gewoon doen; juist dán - tijdens hoegenaamd sombere dagen - kan dat veel voldoening geven.

Graag neem ik de lezer mee tijdens wat foto-uitjes die ik tijdens dagen met somber weer heb gemaakt. Daarbij kwamen, onder andere na bezoek aan interessante foto-exposities, verrassende onderwerpen voor de lens. Ik hoop dat deze ervaringen de lezer ook inspireren.

Ontdekking in het landschap

Allereerst een wandeling achter het fraaie Ootmarsum door het Twentse landschap, op een sombere dag. Aldaar liep ik - niet zover verwijderd van de bebouwde kom - tegen een zeer bijzondere, en vooral oude, Joodse begraafplaats aan. Die ligt verstild in het landschap op de Kuiperberg, en dateert van circa 1786. De grafstenen die bewaard zijn gebleven beslaan de periode van 1814 tot 1928.

Een impressie van de Joodse begraafplaats op de Kuiperberg bij Ootmarsum.

Het is een monument op zichzelf, echt heel fotogeniek. He-
laas kan het niet worden betreden, maar door het gaas van
de omheining heen lukte me het om een paar platen te
schieten. Ik wilde vooral de verstilde en devote atmosfeer
benadrukken. En juist dat donkere weer van die dag werkte
heel goed mee, om precies die - wat sombere - verstilling te
benadrukken. Stel je eens een zonnige dag voor met hard
licht tussen de bomen door, en harde slagschaduwen; dat
werkt bij deze locatie volkomen averechts.

Met de moderne digitale camera of smartphone kan goed een
hoge ISO-waarde worden ingesteld. Ruisonderdrukking en be-
houd van een breed dynamisch bereik bij hoge ISO-waarden
zijn tegenwoordig best goed. Wees dus niet bang om dat in
te stellen. Juist bij deze locatie was dat belangrijk, niet al-
leen omdat het onder de bomen vrij donker was, maar ik
streefde ook naar een behoorlijke scherptediepte, en dat
lukt alleen met een hoog diafragma, vooral omdat hier ook
met een licht telebereik werd gefotografeerd, wat weer
leidt tot minder dieptescherpte. En dan moet je al snel een
hoge ISO instellen. Eventuele ruisonderdrukking - voor zover
dat nodig mocht zijn - kan later prima via de fotobewerking.
Dat was bij deze opname trouwens niet nodig. De omzetting
naar zwart-wit (vond ik hier het meest passend) en de rauwe
rand om de foto zijn gerealiseerd met NIK Silver Efex Pro.
Ten slotte heb ik nog wat gespeeld met de structuur, filterin-
stelling en contrast, om het geheel toch fris over te laten
komen.

Fotogeniek Rotterdam

Op een dag met somber weer en flauw licht besloot ik om
naar het Nederlands Fotomuseum te Rotterdam te gaan. Dat
is voor een fotoliefhebber altijd wel de moeite waard. Het
blijkt bij zo'n bezoek maar weer eens dat fotografie uit het
(verre of nabije) verleden - analoog en meestal in zwart-wit
gemaakt - zeer inspirerend kan zijn voor hedendaagse foto-
grafie. Vooral als het tijdloos mooi of interessant is. Het be-
zoek aan het Fotomuseum gaf me - zoals verwacht - een
boost, en dat was een mooie aanzet om er een fotowande-
ling aan vast te koppelen: over de (altijd fotogenieke) Kop
van Zuid, de Rijnhavenbrug oversteken naar Katendrecht, en
tot slot naar de Maashaven. Met het kort daarvoor aan-
schouwde fotowerk vers tussen de oren heb ik deze tijdloze
en verstilde stadse industrie-impresies kunnen maken. Zoals
ze ook bij wijze van spreken in de jaren '60 analoog gemaakt
hadden kunnen zijn, maar dan nu met de digitale techniek.
Het was een vrij stille dag en dat was ideaal om ongestoord
te kunnen fotograferen.

De silostraat op Katendrecht

Bij deze verstilde en tijdloze foto heb ik bewust (ook weer)
gekozen voor omzetting naar zwart-wit. Het komt ten goede
aan het tijdloze karakter. Industriële havenprojecten zijn

(bijna) altijd rauw en kil, bijna steriel op een vreemde
manier. Puur functionele architectuur een infrastructuur.
Gebouwd op zwaar, intensief gebruik. Zodra dat alles ver-
valt, dan wordt het een stille, kille en bijna zinloze omge-
ving. Totdat die een tweede leven wordt ingeblazen. Met
deze foto is die tussenfase vastgelegd. Dit alles was zeker
ook geïnspireerd op de foto's die ik kort daarvoor nog zag in
het fotomuseum. Het licht was onverwacht iets beter ge-
worden, met een heel flauw zonnetje, maar zeker niet te
veel, want anders zou het afbreuk doen aan deze impressie.
Ook bij deze foto heb ik, afgezien van de omzetting naar
zwart-wit, de structuur versterkt, om het geheel wat rauwer
over te laten komen. Dat zijn de zegeningen van de digitale
mogelijkheden. Aan contrast en belichting hoefde ik nauwe-
lijks iets te doen in de nabewerking.

De Maassilo aan de Maashaven

Deze fraaie industriële impressie aan de Rotterdamse Maas-
haven doet het bijna altijd goed voor de camera, vooral als
je van dit soort urban impressies houdt. En ook dit was mede
geïnspireerd op het bezoek aan het fotomuseum. Overigens
was ik bepaald niet de enige op die locatie. Een Rotterdam-
mer ter plaatse zei me nog dat dit - volgens hem - het meest
gefotografeerde plekje in Rotterdam is. Daar zou hij best wel
eens gelijk in kunnen hebben. Het is echt een bijzonder foto-
object. Ook weer met een verwijzing naar een roemrucht
verleden, toen er veel havenwerk op die plek werd verzet,
maar dat nu verstild is. En daarom ook wat melancholisch.
De fraaie zachte lucht en de westelijker gelegen havens op
de achtergrond maakten dit tijdloze beeld compleet. Ook
hier is de structuur versterkt. En verder was ik kritisch op
het dynamisch bereik; de donkere industrie op de voorgrond
wilde ik net zo fraai doortekend hebben als het industrie-
landschap op de achtergrond. Daarvoor heb ik de camera in-
gesteld op een iets verhoogd dynamisch bereik. Dat was
precies genoeg om het naar mijn zin te krijgen. Dankzij het
beperkte licht was het dynamisch bereik al bij de opname
nagenoeg perfect. Het was een inspirerend fotodagje Rot-
terdam, met inbegrip van de evenzo inspirerende nabewer-
king.

Culturele rijkdom in Maastricht

In het najaar van 2022 had ik mij voorgenomen om naar
Maastricht af te reizen voor een bezoek aan het Bonnefan-
tenmuseum - daar waren twee interessante foto-exposities -
aan het Fotomuseum aan het Vrijthof. Met name de ex-
positie van de Duitse fotograaf Werner Mantz in het Bonne-
fantenmuseum trok mijn speciale aandacht. Vooral zijn
strakke architectuurfotografie van de jaren '20 en '30, veelal
van nieuwe moderne gebouwen in de stijl van de Nieuwe
Zakelijkheid en van Bauhaus. Zeer fraaie fotografie, van -
zeker voor dié tijd - een zeer hoge kwaliteit, waaronder la-
ter ook van Maastricht en omgeving. Het werk van een

betrokken vakman pur sang. Destijds gemaakt met een technische camera, met zeer grote negatieven, omwille van een zeer goede scherpste, hoge mate van plasticiteit en groot dynamisch bereik. Het is confronterend om je te realiseren dat heden ten dage een dergelijke kwaliteit al - bij wijze van spreken - met een smartphone kan worden behaald. Hoe dan ook, inhoudelijk was het inspirerend. Dit was reden om aansluitend een wandeltocht door Maastricht te maken, waar ik een aantal locaties passeerde die Werner Mantz fotografeerde in zijn Maastrichtse tijd. Ook zag ik onderwerpen - architectuur - die je in een vergelijkbare stijl als die van Werner Mantz kunt fotograferen.

Blik op Centre Céramique

Binnentuin van het Fotomuseum aan het Vrijthof

Toen ik vanaf de oostelijke Maasoever te voet via de 'Hoge Brug' naar het centrum van Maastricht liep zag ik, met een blik in oostelijke richting op het Centre Céramique, direct fotomotieven in de stijl van Werner Mantz. Maar dan zo'n 90 jaar later. Mede om in die stijl te blijven, maar ook omdat ik het hier gepast vond, is het omgezet naar zwart-wit. Omdat het in de openheid was, hoefde ondanks het sombere weer op die dag niet te worden uitgeweken naar een hoge ISO-waarde, maar ik was wel extra kritisch op de compositie. Het moest in balans zijn. Daarom is later bij de nabewerking thuis nog veel bijgesneden/gecropt. Ook zijn de convergerende lijnen recht gezet. Deze foto zou ongetwijfeld ook goed bij zonnig weer gemaakt kunnen worden. Maar het is opvallend hoe vaak architectuurfotografen dat juist vermijden, vooral als het (ook) een artistieke bedoeling heeft. Dat zag je bij de foto's van Werner Mantz, maar bijvoorbeeld ook bij de industriële fotografie van Bernd en Hilla Becher. Veel wolken, zonneschijn met veel contrast, leiden de aandacht af van het onderwerp. Zij fotografeerden juist het liefst met een wat vale lucht.

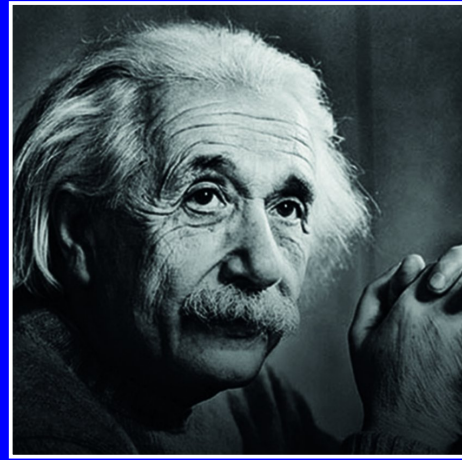
Als je dan toch in Maastricht bent, kun je het Fotomuseum aan het Vrijthof niet overslaan. Dit relatief jonge fotomuseum (in een prachtig klassiek pand) heeft zijn sporen inmiddels verdiend met uitstekende exposities. Met de foto's van Werner Mantz uit het eerder bezochte Bonnefantenmuseum nog in het achterhoofd (hij maakte ook fraai fotowerk van binnenhuisarchitectuur) zag ik ineens deze impressie in de overdekte binnentuin van het museum aan het Vrijthof. Wellicht was ik er normaal gesproken zo voorbij gelopen. De plek vereiste gebruik van een supergroothoeklens, en een hoge ISO-instelling. Maar (wederom) dankzij het sombere weer van die dag, was het binnenvallende licht door het glazen plafond prachtig zacht, en kon een maximaal dynamisch bereik worden gehaald - geen uitgevreten licht of zwart dichtgelopen partijen, zonder HDR-instellingen op de camera of via de nabewerking.

De Ridderstraat in Maastricht

Dit (kleine) hoekje behoorde tot een van de geliefde objecten van Werner Mantz. En prompt kreeg ik het ook voor de lens. Behalve strakke en zakelijke architectuur mocht deze fotograaf ook graag dit soort klassieke verstilde stadsimpressies fotograferen. Vandaag de dag is dat trouwens wel een uitdaging! Want het is zoveel drukker geworden; met mensen en dingen. Zo fotografeerde Werner Mantz in de jaren '30 de bekende Stokstraat in Maastricht. Destijds een armenbuurtje, en tegenwoordig een hippe en drukke straat met veel winkels van bekende modehuizen. Die sfeer van Werner Mantz is onmogelijk terug te halen. Maar bij deze impressie, in de Ridderstraat, lukte het wel. Ook hier - smal straatje - bleek de supergroothoeklens onontbeerlijk, en ik moest een moment afwachten dat er geen mensen door het beeld liepen (het was best druk in de binnenstad). Inmiddels was het schemerdonker geworden, en ik moest uitwijken naar een vrij hoge ISO-instelling, maar dat mocht de pret niet drukken. In de nabewerking heb ik enorm veel storende zaken weggeretoucheerd (onder andere met het 'stempel'), waaronder (monument) bordjes, graffiti, een moderne putdeksel, en nog wat andere dingen. Daarmee bracht ik - met dank aan de moderne digitale middelen - de jaren van Werner Mantz weer terug. Ik heb er inmiddels een mooie fine-artprint van gemaakt.

Ten slotte, het is vaak gezegd en geschreven, maar ik herhaal het maar weer eens: ELK WEER IS FOTOWEER! Ook tijdens de somberste dagen. Ik liet nu veel werk in zwart-wit zien (dat is nu eenmaal een passie van me) maar evengoed kun je ook fraai in kleur fotograferen tijdens somber weer. Enkele jaren terug hoorde ik in dat kader een andere trefende uitspraak van (natuur)fotograaf Gustav Kiburg, tijdens de Professional Imaging fotografiebeurs in Nijkerk. Hij liet prachtige foto's zien van onder andere vogels, genomen bij somber, mistig weer. Juist door de sombere lichtomstandigheden vielen de kleuren van de vogels des te beter op. Hij presenteerde dat met de quote: 'KLEREWEER IS KLEURENWEER'. En dat klopt helemaal.

**Creativiteit is besmettelijk
geef het door**

Albert Einstein

Ook bij 'klereweer' zijn prima shots in kleur te maken.